

TRANSPORTS I COMUNICACIONS

RESUM

A partir de les dades que proporciona l'enquesta de serveis de l'INE per a l'any 2001*, el subsector dels transports (sense incloure les activitats de comunicacions) va donar ocupació a 26.020 persones. A més, aquest subsector va realitzar unes inversions brutes per valor de 139,8 milions d'euros i va tenir un VAB al cost dels factors de 1.064 milions d'euros. A partir de les dades desglossades de què disposam, resulta que el transport de viatgers va donar feina a 12.101 treballadors, va invertir uns 62 milions d'euros en béns materials, i va tenir un VAB al cost dels factors de 617,7 milions d'euros, cosa que representa el 58% del corresponent VAB al cost dels factors del sector de transports. En conseqüència, en termes de valor afegit, el transport de viatgers fou la branca més important. D'altra banda, el transport de les mercaderies va donar ocupació a 5.126 persones, va suposar una inversió bruta en béns materials de 14 milions d'euros, i va aportar el 14% del VAB al cost dels factors del sector dels transports. Per acabar, les activitats annexes al transport representaren el 34% del personal ocupat en el sector de transport, realitzaren inversions en béns materials per valor de 63,5 milions d'euros, i aportaren el 28% del VAB al cost dels factors del sector transport.

Segons les dades que proporciona la base de dades SABI (Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics), les empreses que s'han registrat al Registre Mercantil de les Balears que es troben dins les activitats del transport terrestre i les activitats annexes al transport són les que representen un percentatge major sobre el total d'empreses d'aquest sector. És interessant tenir en compte, a més, que les empreses de transport aeri i les empreses de comunicacions registrades al Registre Mercantil de les Illes Balears es troben, totes, ubicades a l'illa de Mallorca.

Quant a les empreses que es troben dins els sectors de les activitats postals i de les comunicacions, l'any 2001 sumaven un total de 136, varen donar ocupació a 839 persones, varen tenir un VAB al cost dels factors de -10,6 milions d'euros -de signe negatiu, fet derivat, sobretot, d'un excés de despeses en serveis exteriors-, i varen invertir en béns materials per valor de 3,1 milions d'euros. Durant l'any 2003 es va registrar un increment de les activitats postals i de comunicació.

* S'ha d'advertir que les dades que es manegen pertanyen a l'INE i que les darreres són les corresponents al 2001. Les úniques dades desagregades per subsectors corresponents a Balears, són les que es publiquen en aquesta *Memòria del CES*.

10.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat s'analitzarà globalment tot el sector del transport i les comunicacions, amb referència a l'enquesta de serveis de l'INE. En els apartats següents, s'analitzaran, doncs, el transport i les branques en què es divideix. A continuació, s'analitzaran els principals trets del subsector de les comunicacions i, finalment, s'acabarà amb un estudi de la conjuntura per a l'any 2003.

Les Balears durant l'any 2001 -i històricament-, varen tenir més personal contractat durant el segon i el tercer trimestre que la resta de l'any, fet que mostra la forta estacionalitat d'aquesta comunitat. Va tenir més persones ocupades per empresa en el sector dels transports i les comunicacions que Espanya. També cal tenir en compte que les Illes Balears varen ser menys productives que la mitjana nacional (41.606, a les Illes, i 44.349, a Espanya), però aquest fet és degut que les empreses amb més de 20 persones ocupades són, precisament, les que varen tenir una productivitat molt menor. És, per tant, interessant destacar que les Balears tenien més treballadors per empresa i, a més, eren menys productius; tot això ho podem explicar pel fet que els salaris mitjans de les Illes de l'any 2001 eren més alts que els nacionals, cosa que va fer que aquest sector fos menys competitiu, per causa que la taxa de despeses de personal era molt elevada. (Vegeu el quadre I-92 i el quadre I-93)

A les Balears, l'any 2001, hi havia més de 25 mil treballadors ocupats al sector del transport i les comunicacions, i es va donar lloc a un volum de negoci de 5.852 milions d'euros i un valor afegit al cost dels factors d'aproximadament 1.000 milions d'euros. Aquest diferencial tan gran és degut, principalment, a un consum de mercaderies i a unes despeses en serveis exteriors molt elevats. Comparant les illes amb els valors nacionals, podem veure que un 2,8% dels treballadors ocupats al sector del transport i les comunicacions d'Espanya eren a les Illes Balears i, a més, aquesta comunitat autònoma va aportar el 2,5% del VAB al cost dels factors d'Espanya. L'excedent brut d'explotació de les Illes Balears va ser de 385 milions d'euros, i va representar un 1,84% del total d'excedent brut espanyol. En canvi, si ho diferenciam per tipologies d'empreses, veiem que les empreses de menys de 20 persones ocupades representen un 2,34% del total nacional d'aquest tipus d'empreses, mentre que la resta en representen l'1,63%. En conseqüència, el pes que tingueren les petites empreses de les Illes Balears sobre el total nacional va

ser més important que el que tingueren les grans empreses. (Vegeu el quadre I-93)

Com a darrer tret important, en termes comparatius, cal destacar que la taxa de participació femenina a les illes va ser de quasi el doble que la corresponent a Espanya, aquesta xifra era més alta a les empreses que tenien 20 o més persones ocupades. Les grans empreses de les Balears (de 20 o més persones ocupades) varen ser les que representaren la part més important de la xifra de volum de negoci (89% del total) així com de l'excedent brut d'explotació (63%); en canvi el personal que ocuparen aquestes fou, com a terme mig, del 49% del total de persones ocupades a les Illes Balears en aquest sector. Per tant, sembla contradictori el fet de que les petites empreses d'aquest sector varen ocupar a més treballadors que les grans empreses i, en canvi, representaren una xifra de negocis menor, cosa que fa que la seva productivitat fora menor. La taxa d'assalariats a les empreses que tenien més persones ocupades fou molt més elevada. (Vegeu el quadre I-94)

QUADRE I-92. PERSONES OCUPADES EN LES ACTIVITATS DE TRANSPORTS I COMUNICACIONS (2001)

	Espanya			Balears		
	Total	1	2	Total	1	2
1r trimestre	900.515	408.780	491.735	23.551	9.219	14.332
2n trimestre				26.227	9.777	16.450
3r trimestre	924.698	412.294	512.403	27.168	10.046	17.122
4t trimestre				24.378	9.470	1.490
Mitjana anual	912.606	410.537	502.069	25.331	9.628	12.348

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-93. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DEL SECTOR DEL TRANSPORT I COMUNICACIONS (2001)*

	Espanya		Balears	
	1	2	1	2
	Total	Total	Total	Total
1. Volum de negoci	100.534,9	28.766,8	71.768,1	5.851,9
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	—	—	—	1,2
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	1.389,5	29,1	1.360,4	0,8
4. Altres ingressos de gestió	1.793,3	220,4	1.572,9	118,5
5. Consum de mercaderies	9.447	1.969,9	7.477,1	2.344,5
6. Treballs realitzats per altres empreses	—	—	—	463,6
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	72.551,3	19.633	52.918,3	3.164,3
8. Consum de matèries primeres i altres aprovisionaments	11.508,7	4.624,5	6.884,2	722,2
9. Despeses en serveis exteriors	20.833,7	4.568,5	16.265,2	1.315,7
10. Altres despeses de gestió	1.397,9	49	1.348,9	85,3
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	38.811	10.390,9	28.420,1	1.041,1
12. Impostos lligats a la producció	—	—	—	6,1
13. Subvencions a l'explotació	2.043,6	35,6	2.008	19
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	40.493	10.273,5	30.219,5	1.053,9
15. Despeses de personal	19.594,2	4.041,4	15.552,8	669,2
a. Sous i salaris	15.143,8	3.172,8	11.970,9	523,3
b. Indemnitzacions	149,1	18,7	130,4	7,7
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	3.696,8	792,4	2.904,5	121
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	202,9	5,3	197,7	0,5
e. Altres despeses socials	401,5	52,2	349,3	16,7
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	20.898,8	6.232,1	14.666,7	384,7
				145,6
				239,1

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-94. PRINCIPALS RÀTIOS DEL SECTOR DEL TRANSPORT I COMUNICACIONS (2001)

	Espanya			Balears		
	Total	1	2	Total	1	2
Productivitat	44.349	24.996	60.193	41.606	26.019	51.164
Taxa de valor afegit	55,8	52,3	57,1	33,3	59,5	29,3
Taxa de despeses personal	48,4	39,3	51,5	63,5	41,9	70,2
Taxa d'assalariats	78,6	53	99,4	83,7	56,9	99,9

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

10.2.

ELS TRANSPORTS

Aquest punt del capítol analitza l'enquesta de serveis de l'INE de l'any 2001 pel que fa al subsector de transports. Per tant, engloba les activitats que s'engloben en la CNAE 60, 61, 62 i 63.*

Un 63% del personal ocupat d'aquest grup d'activitats treballava, l'any 2001, a empreses que tenien 20 o més persones

ocupades, fet que ressalta la importància que tenen les empreses grans. Per causa de la forta estacionalitat que té aquest sector de l'activitat, el nombre de treballadors ocupats pot variar en més de 3.000 persones depenent del trimestre que analitzam. Si tenim en compte que el 96,8% de les persones ocupades en el sector del transport i les comunicacions, estaven ocupades únicament en el de transport, podem veure que aquestes activitats són més rellevants que les de la comunicació. (Vegeu el quadre I-95)

QUADRE I-95. PERSONES OCUPADES EN LES ACTIVITATS DE TRANSPORT (CNAE 60, 61, 62, 63) (2001)

	Total	1	2
1r trimestre	22.751	8.842	13.908
2n trimestre	25.439	9.422	16.017
3r trimestre	26.353	9.679	16.672
4t trimestre	23.548	9.109	14.438
Mitjana anual	24.522	9.263	15.259

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

* Les activitats 60, 61 i 62 de la CNAE inclou el transport de viatgers i de mercaderies i la 63 de la CNAE inclou les activitats annexes al transport on l'activitat 633 són les agències de viatges.

D'altra banda, la xifra de negocis del subsector dels transports de l'any 2001 representava el 99% del total de la que correspon al sector del transport i les comunicacions. Així, la quantia fou de 5.810 milions d'euros, que varen aportar, eminentment, empreses que tenien 20 o més persones ocupades. El VAB al cost dels factors fou de 1.064 milions d'euros, mentre que l'excedent brut d'explotació fou de 412 milions d'euros. (Vegeu el quadre I-96)

10.2.1. EL TRANSPORT DE VIATGERS

En un primer lloc podem observar que les persones ocupades, com a terme mitjà l'any 2001, en les activitats de transport de viatgers foren 11.278; d'aquestes, 8.000 treballaven en empreses de 20 o més treballadors i, consegüentment, només el 30% de les persones ocupades en aquest tipus d'activitat eren en petites empreses. (Vegeu el quadre I-97)

QUADRE I-96. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT (CNAE 60, 61, 62, 63) (2001)*

	Total	1	2
1. Volum de negocis	5.810,90	635,3	5.175,50
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	1,14	0,26	0,88
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	0,75	0,08	0,65
4. Altres ingressos de gestió	114,30	3,30	111,10
5. Consum de mercaderies	2.344,50	153,28	2.191,10
6. Treballs realitzats per altres empreses	453,40	81,97	371,30
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	3.129,50	403,67	2.726,00
8. Consum de matèries primeres i altres aprovis.	714,20	68,80	645,30
9. Despeses en serveis exteriors	1.278,50	85,90	1.192,40
10. Altres despeses de gestió	85,26	68,45	84,82
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	1.051,60	248,50	803,30
12. Impostos lligats a la producció	5,90	3,50	2,52
13. Subvencions a l'explotació	18,75	0,96	17,80
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	1.064,50	246	818,60
15. Despeses de personal	652,80	101,20	551,50
a. Sous i salaris	510,20	79,80	430,40
b. Indemnitzacions	7,63	0,21	7,41
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	118,10	20,90	97,30
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	0,46	0,04	0,44
e. Altres despeses socials	16,20	0,34	15,87
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	411,77	144,65	267,08

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-97. PERSONES OCUPADES EN LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE VIATGERS (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)

	Total	1	2
1r trimestre	10.218	3.048	7.170
2n trimestre	11.876	3.387	8.489
3r trimestre	12.416	3.448	8.967
4t trimestre	10.605	3.142	7.462
Mitjana anual	11.278	3.256	8.022

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

L'activitat de transport de viatgers va aportar un total de 2.208 milions d'euros de xifra de negocis, que suposa un VAB al cost dels factors de 617 milions; aquesta reducció tan important fou deguda, principalment, al consum de mercaderies i a les despeses de serveis exteriors que varen tenir, principalment, les empreses de 20 o més persones ocupades. L'excedent brut fou de 246

milions d'euros. Així, les empreses grans foren les que aportaren la major part del volum de negocis, mentre que les petites empreses tingueren un paper relativament més important, encara que minoritari, en l'excedent brut d'explotació; aquest fet és degut, principalment, a les fortes despeses de serveis exteriors que tingueren les empreses més grans. (Vegeu el quadre I-98)

QUADRE I-98. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE VIATGERS (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)*

	Total	1	2
1. Volum de negocis	2.208,50	116,30	2.092,20
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	0,88	0,00	0,88
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	0,05	0,00	0,05
4. Altres ingressos de gestió	62,0	0,10	62,00
5. Consum de mercaderies	12,4	0,08	12,30
6. Treballs realitzats per altres empreses	255,00	2,97	252,00
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	2.004,30	113,37	1.890,93
8. Consum de matèries primeres i altres aprovis.	462,70	13,40	449,30
9. Despeses en serveis exteriors	879,50	15,70	863,80
10. Altres despeses de gestió	59,50	0,01	59,50
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	602,60	84,30	518,40
12. Impostos lligats a la producció	2,30	1,40	0,98

Continua

QUADRE I-98. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE VIATGERS (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)*

	Total	1	2
13. Subvencions a l'explotació	17,40	0,30	17,10
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	617,70	83,20	534,50
15. Despeses de personal	371,10	16,60	354,50
a. Sous i salaris	292,00	13,20	278,90
b. Indemnitzacions	1,90	0,01	1,88
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	65,10	3,40	61,80
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	0,14	0,00	0,14
e. Altres despeses socials	11,90	0,04	11,87
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	246,60	66,60	179,98

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

Les empreses de transport de viatgers són les que més inversió bruta en béns materials varen fer de totes les empreses de transport. A més, la productivitat d'aquest grup d'activitats fou, com a terme mitjà, de quasi 55.000 euros, si bé cal destacar el fort diferencial que hi hagué entre la productivitat de les empreses de menys de 20 persones ocupades (25.556 euros) respec-

te de les empreses grans (66.628 euros). D'altra banda, la taxa de despeses de personal de les empreses grans fou el triple que la corresponent a les petites. També és important destacar el fet que la taxa d'assalariats que tingueren les empreses grans fou molt més alta que la respectiva de les empreses de menys de 20 persones ocupades. (Vegeu el quadre I-99)

QUADRE I-99. PRINCIPALS RÀTIOS DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE VIATGERS (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)

	Total	1	2
Productivitat	54.769	25.556	66.628
Taxa de valor afegit	30,8	73,4	28,3
Taxa de despeses de personal	60,1	20,0	66,3
Taxa d'assalariats	82,1	37,7	99,9

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

10.2.2. EL TRANSPORT DE MERCADERIES

Les activitats de transport de mercaderies s'analitzaran comparativament amb les del transport de viatgers.

Les empreses que transportaren viatgers, l'any 2001, ocuparen unes 12.000 persones, mentre les de transport de mercaderies només unes 5.000 persones; així i tot, les despeses de personal no foren el doble en el primer cas (com caldria esperar), sinó que foren el quàdruple. (Vegeu el quadre I-97 i el quadre I-100)

L'any 2001, el transport de viatgers de les Illes Balears, tant per via terrestre com per via marítima i aèria, va suposar una xifra de negoci de més de 2.000 milions d'euros, mentre que el de mercaderies només va assolir un poc més de 400 milions d'euros; aquestes quanties representaren el 38% i el 7% de la xifra de negocis del sector dels transports i de les comunicacions, respectivament. Quant a l'excedent brut, representaren el 64% i el 16% del total d'excedent brut d'aquest sector. És interessant fer una anàlisi comparativa de les dades referents al transport de viatgers i al

transport de mercaderies, ja que reflecteixen valors molt dispars. Així, el transport de viatgers suposà una ocupació per empresa major que el transport de mercaderies (5 persones ocupades en les empreses de transport de viatgers i 3, en el cas d'empreses de transport de mercaderies). (Vegeu el quadre I-98 i el quadre I-101)

Els treballadors ocupats en empreses que transporten viatgers tingueren uns salaris molt distints depenent de si treballaven en una empresa gran o en una de petita. En canvi, els que treballaren en empreses de transport de mercaderies tingueren uns sous més similars. La taxa de participació femenina fou de més del doble en les empreses de transport de viatgers respecte de les que transportaren mercaderies, i la taxa d'externalitat, en canvi, va ser gairebé igual. A més, el transport de viatgers fou quasi el doble de productiu que el de mercaderies. D'altra banda, la taxa de despeses de personal fou molt similar (al voltant del 60%), mentre que la taxa d'assalariats va ser més distinta, a favor de l'activitat de transport de viatgers. (Vegeu el quadre I-99 i el quadre I-102)

QUADRE I-100. PERSONES OCUPADES DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE MERCADERIES (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)

	Total	1	2
1r trimestre	4.852	3.954	898
2n trimestre	5.060	4.092	968
3r trimestre	5.132	4.217	914
4t trimestre	4.947	4.073	874
Mitjana anual	4.998	4.084	914

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-101. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE MERCADERIES (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)*

	Total	1	2
1. Volum de negocis	413,90	228,30	185,60
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	0,10	0,10	0,00
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	0,00	0,00	0,00
4. Altres ingressos de gestió	5,30	0,30	5,00
5. Consum de mercaderies	23,50	21,30	2,10
6. Treballs realitzats per altres empreses	70,60	25,30	45,20
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	325,30	182,00	143,30
8. Consum de matèries primeres i altres aprovis.	51,40	39,00	12,40
9. Despeses en serveis exteriors	121,60	40,50	81,10
10. Altres despeses de gestió	0,90	68,00	0,80
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	151,40	102,50	49,00
12. Impostos lligats a la producció	2,00	1,10	0,90
13. Subvencions a l'explotació	1,00	0,60	0,40
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	150,40	102,00	48,40
15. Despeses de personal	90,00	52,70	37,30
a. Sous i salaris	70,60	41,30	29,30
b. Indemnitzacions	0,23	0,08	0,16
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	17,50	11,10	6,40
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	0,02	0,02	0,00
e. Altres despeses socials	1,60	0,20	1,40
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	60,37	49,252	11,10

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-102. PRINCIPALS RÀTIOS DE LES ACTIVITATS DE TRANSPORT DE MERCADERIES (PART CNAE 60, 61, 62) (2001)

	Total	1	2
Productivitat	30.097	24.967	53.030
Taxa de valor afegit	46,2	56,0	33,8
Taxa de despeses de personal	59,9	51,7	77,1
Taxa d'assalariats	77,5	64,2	64,1

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

10.2.3. LES AGÈNCIES DE VIATGES

Les activitats annexes al transport engloben les agències de viatges, la manipulació i el dipòsit de mercaderies, l'organització del transport de mercaderies, i altres. A causa de la importància que tenen, dins aquest grup d'activitats, analitzarem les agències de viatges de manera diferenciada de la resta.

El volum de negocis de les activitats annexes al transport fou, l'any 2001, de 3.190 milions d'euros, el 95% dels quals procedeixen de les agències de viatges. A més, el personal ocupat va ser de 7.405 persones, xifra que representa el 84% del total de personal ocupat per les activitats annexes al transport. La branca de les agències de viatges estaven formades per 438 empreses, de les quals només el 7% eren empreses de 20 o més persones ocupades, però cal tenir en compte que aquestes empreses tenien el 59% dels locals oberts al públic que hi ha a les Illes

Balears, cosa que fa que el volum de negoci de les empreses grosses fos més important que el de les empreses petites. El VAB al cost dels factors de l'any 2001 de les agències de viatges va ser de 255 milions d'euros i l'excedent brut, de 94 milions d'euros. Les agències de viatges, així com la majoria d'activitats de les Illes, sofreixen una forta estacionalitat, cosa que justifica el fet que el major nombre de persones ocupades fos durant el segon i el tercer trimestre. La taxa d'ocupació femenina de les agències de viatges (66%) va ser molt més elevada que la referent al sector dels transports (37%); el salari mitjà que cobraren les persones ocupades en aquestes empreses va ser molt diferent depenent de si treballaven en una empresa de menys de 20 persones ocupades (14.500 euros) o si era de 20 o més persones ocupades (19.300 euros), possiblement a causa de la menor productivitat que varen tenir les primeres empreses. (Vegeu el quadre I-103, el quadre I-104 i el quadre I-105)

QUADRE I-103. PERSONES OCUPADES EN LES ACTIVITATS DE LES AGÈNCIES DE VIATGES (CNAE 633) (2001)

	Total	1	2
1r trimestre	6.383	1.097	5.285
2n trimestre	7.154	1.162	5.992
3r trimestre	7.411	1.205	6.206
4t trimestre	6.633	1.087	5.546
Mitjana anual	6.895	1.138	5.757

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-104. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS DE LES AGÈNCIES DE VIATGES (CNAE 633) (2001)*

	Total	1	2
1. Volum de negocis	3.014,70	199,20	2.815,50
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	0,08	0,08	0,00
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	0,70	0,08	0,60
4. Altres ingressos de gestió	44,90	1,90	43,00
5. Consum de mercaderies	2.308,40	131,80	2.176,60
6. Treballs realitzats per altres empreses	67,60	24,60	43,00
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	684,40	44,90	639,50
8. Consum de matèries primeres i altres aprovis.	170,90	0,60	170,20
9. Despeses en serveis exteriors	233,30	12,20	221,00
10. Altres despeses de gestió	24,80	0,40	24,50
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	255,40	31,70	223,70
12. Impostos lligats a la producció	0,90	0,30	0,60
13. Subvencions a l'explotació	0,30	0,01	0,30
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	254,90	31,40	223,50
15. Despeses de personal	160,40	15,20	145,10
a. Sous i salaris	123,00	12,10	110,90
b. Indemnitzacions	5,30	0,03	5,30
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	29,60	3,10	26,50
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	0,30	0,02	0,30
e. Altres despeses socials	2,10	0,01	2,10
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	94,50	16,10	78,40

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-105. PRINCIPALS RÀTIOS DE LES ACTIVITATS DE LES AGÈNCIES DE VIATGES (CNAE 633) (2001)

	Total	1	2
Productivitat	36.963	27.562	38.821
Taxa de valor afegit	37,2	69,9	35,0
Taxa de despeses de personal	62,9	48,6	64,9
Taxa d'assalariats	95,7	73,8	100,0

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

10.2.4. ALTRES ACTIVITATS ANNEXES AL TRANSPORT

L'any 2001 hi havia 213 empreses en la resta d'activitats annexes al transport. Només 9 eren empreses d'una mida gran i tenien el 9% del locals, fet que fa ressaltar la importància que tenen les empreses petites que es troben dins les activitats de la manipulació i el dipòsit de mercaderies, l'organització del transport de mercaderies, i altres. Així i tot, les empreses petites només tingueren 220 persones més ocupades que les grans empreses. És destacable el fet que l'estacionalitat no afecta gaire aquestes activitats, ja que el nombre de persones ocupades fou molt similar durant els dife-

rents trimestres de l'any 2001. (Vegeu el quadre I-106)

Tot aquest grup d'activitats va aportar un VAB al cost dels factors de 41 milions d'euros, i un excedent brut de 10 milions d'euros. Les despeses més importants d'aquestes activitats varen ser, en aquest ordre, les de serveis exteriors (44 milions d'euros) i les de personal (31 milions d'euros). L'excedent brut d'explotació de les empreses que varen tenir menys de 20 persones ocupades (de 12,7 milions d'euros en total) va ser molt diferent al de les que en tingueren 20 o més (de menys 2,4 milions d'euros). (Vegeu el quadre I-107)

QUADRE I-106. PERSONES OCUPADES EN LES ACTIVITATS ANNEXES AL TRANSPORT (CNAE 631, 632, 634) (2001)

	Total	1	2
1r trimestre	1.298	743	555
2n trimestre	1.349	781	568
3r trimestre	1.394	809	585
4t trimestre	1.363	807	556
Mitjana anual	1.351	785	566

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.
2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-107. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS ANNEXES AL TRANSPORT (CNAE 631, 632, 634) (2001)*

	Total	1	2
1. Volum de negocis	173,80	91,50	82,20
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	0,08	0,08	0,00
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	0,00	0,00	0,00
4. Altres ingressos de gestió	2,10	1,00	1,10
5. Consum de mercaderies	0,20	0,10	0,10

Continua

QUADRE I-107. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS ANNEXES AL TRANSPORT (CNAE 631, 632, 634) (2001)*

	Total	1	2
6. Treballs realitzats per altres empreses	60,20	29,10	31,10
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	115,50	63,40	52,20
8. Consum de matèries primeres i altres aprovis.	29,20	15,80	13,40
9. Despeses en serveis exteriors	44,10	17,50	26,50
10. Altres despeses de gestió	0,06	0,04	0,02
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	42,20	30,00	12,20
12. Impostos lligats a la producció	0,70	0,70	0,04
13. Subvencions a l'explotació	0,05	0,05	0,00
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	41,50	29,40	12,20
15. Despeses de personal	31,30	16,70	14,60
a. Sous i salaris	24,60	13,20	11,30
b. Indemnitzacions	0,20	0,09	0,07
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	5,90	3,30	2,60
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	0,00	0,00	0,00
e. Altres despeses socials	0,60	0,09	0,50
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	10,30	12,70	-2,40

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

Quant a aquesta branca del sector del transport, el salari mitjà de les empreses grans i de les petites va ser molt similar; en canvi, la productivitat de les empreses amb

menys de 20 persones ocupades fou major que la resta. Un altre fet destacable és la baixa taxa de participació femenina que va tenir (18,3%). (Vegeu el quadre I-108)

QUADRE I-108. PRINCIPALS RÀTIOS DE LES ACTIVITATS ANNEXES AL TRANSPORT (CNAE 631, 632, 634) (2001)

	Total	1	2
Productivitat	30.747	37.426	21.483
Taxa de valor afegit	36,0	46,4	23,3
Taxa de despeses de personal	75,3	56,9	119,8
Taxa d'assalariats	71,3	63,0	75,9

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

10.3.

LES COMUNICACIONS

El darrer subsector que es troba dins el sector dels transports i les comunicacions és el de les activitats de comunicacions, que engloba les activitats postals i de comunicacions (CNAE, 64).

L'ocupació que tingueren les empreses que es dediquen a activitats postals i de comunicacions a les Illes Balears per a l'any 2001 va ser de 809 persones, com a terme mitjà. En aquest tipus d'empreses no es detecta estacionalitat, ja que aquest valor és manté durant els quatre trimestres de l'any. En canvi, hi hagué una alta taxa d'externalitat en l'ocupació de les empreses de 20 o més persones ocupades, del 18% enfront del 0% que tenen les empreses d'una mida inferior. (Vegeu el quadre I-109)

Aquest subsector, l'any 2001, englobava 135 empreses, de les quals només 8 tenien 20 o més persones ocupades, de tal manera que predominaren les empreses petites. Així i tot, el volum de negoci, que fou de quasi 41 milions d'euros, és degut, majoritàriament, a les empreses grosses (52% del total); en canvi, el VAB al cost dels factors de les empreses de mida major fou positiu (4.589 euros), i el de les empreses de mida gran fou negatiu (-15.182 euros). Aquest fet és degut, principalment, a l'alt cost de serveis exteriors que suportaren les darreres, de fet la taxa d'externalitat d'aquest subsector d'activitat fou de quasi el doble que la resta. A diferència de les activitats de transport, les de comunicació varen tenir una taxa d'assalariats més elevada en les empreses de menys de 20 persones ocupades. (Vegeu el quadre I-110 i el quadre I-111)

QUADRE I-109. PERSONES OCUPADES A LES ACTIVITATS POSTALS I DE COMUNICACIONS (CNAE 64) (2001)

	Total	1	2
1r trimestre	800	376	424
2n trimestre	788	355	433
3r trimestre	816	367	449
4t trimestre	830	360	470
Mitjana anual	809	365	444

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-110. PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DE LES ACTIVITATS POSTALS I DE COMUNICACIONS (CNAE 64) (2001)*

	Total	1	2
1. Volum de negocis	41,00	19,60	21,30
2. Variació d'existències de productes acabats i en curs	0,00	0,00	0,00
3. Treballs realitzats per l'empresa per l'immobilitzat	0,04	0,04	0,00
4. Altres ingressos de gestió	4,10	0,20	3,90
5. Consum de mercaderies	0,00	0,00	0,00
6. Treballs realitzats per altres empreses	10,30	2,50	7,80
7. Valor de la producció (1+2+3+4-5-6)	34,80	17,30	17,40
8. Consum de matèries primeres i altres aprovis.	8,10	7,60	0,50
9. Despeses en serveis exteriors	37,20	5,00	32,20
10. Altres despeses de gestió	0,02	0,01	0,006
11. Valor afegit als preus del mercat (7-8-9-10)	-10,60	4,60	-15,30
12. Impostos lligats a la producció	0,09	0,06	0,03
13. Subvencions a l'explotació	0,10	0,02	0,10
14. Valor afegit al cost dels factors (11-12+13)	-10,60	4,60	-15,20
15. Despeses de personal	16,40	3,60	12,80
a. Sous i salaris	13,10	2,90	10,20
b. Indemnitzacions	0,05	0,00	0,05
c. Cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec de l'empresa	2,80	0,70	2,10
d. Aportacions a sistemes complementaris de pensions	0,01	0,00	0,01
e. Altres despeses socials	0,40	0,03	0,40
16. Excedent brut d'explotació (14-15)	-27,00	0,90	-27,90

* Unitat: milions d'euros.

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

QUADRE I-111. PRINCIPALS RÀTIOS DE LES ACTIVITATS POSTALS I DE COMUNICACIONS (CNAE 64) (2001)

	Total	1	2
Productivitat	-13.097	12.581	-34.193
Taxa de valor afegit	-30,5	26,5	-87,1
Taxa de despeses de personal	-154,9	79,4	-84,1
Taxa d'assalariats	75,2	77,8	68,6

1. Empreses amb menys de 20 persones ocupades.

2. Empreses amb 20 persones ocupades o més.

Font: INE, enquesta de serveis, i elaboració pròpia.

10.4.

ANÀLISI DE LA CONJUNTURA DE L'ANY 2003

En aquest darrer apartat s'analitzarà l'evolució conjuntural del sector dels transports i les comunicacions. Per aquest motiu, es durà a terme una subdivisió de l'apartat en els punts següents: el transport marítim, el transport aeri, el transport en ferrocarril, el transport de mercaderies per carretera, les activitats postals i les telecomunicacions.

10.4.1. EL TRANSPORT MARÍTIM

Durant l'any 2003, el transport de passatgers per via marítima, tant en règim de cabotatge com en règim de creuer turístic, ha augmentat. El transport de passatgers en règim de cabotatge ha sofert un increment bastant diferent entre les illes. Les

que més el varen incrementar varen ser les Pitiüses, que varen rebre més de 754 mil passatgers als ports d'Eivissa i de Sant Antoni de Portmany. El port de Sant Antoni de Portmany va experimentar un canvi de tendència, ja que l'any 2002 va tenir un descens important i l'any 2003 se'n va començar a recuperar.

Per una altra banda, Menorca i Mallorca han vist com l'augment de passatgers que arribaren als seus ports s'ha reduït considerablement. De fet, el port de Palma ha estat el que han tingut el menor creixement de passatgers (1,54%), encara que segueix sent el port on arriben més passatgers en valors absoluts (929.484, l'any 2003). El port d'Alcúdia va ser el que va experimentar el creixement major, en passar de 79.000 passatgers l'any 2002 a 111.000 l'any 2003, i el port de Cala Rajada fou el que un major descens va experimentar, del 52%. (Vegeu el quadre I-112)

QUADRE I-112. TRANSPORT DE PASSATGERS PER VIA MARÍTIMA REGULAR (EN RÈGIM DE CABOTATGE) (2001-2003)

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Eivissa	398.581	567.483	636.216	42,38	12,11
Sant Antoni de Portmany	176.460	112.855	117.924	-36,04	4,49
Total de les Pitiüses	575.041	680.338	754.140	18,31	10,85
Maó	137.521	151.394	166.113	10,09	9,72
Ciutadella	98.248	143.469	137.112	46,03	-4,43
Total de Menorca	235.769	294.863	303.225	25,06	2,84
Palma	804.895	915.404	929.484	13,73	1,54
Alcúdia	74.403	79.019	111.413	6,20	41,00
Cala Rajada	35.340	39.733	18.991	12,43	-52,20
Total de Mallorca	914.638	1.034.156	1.059.888	13,07	2,49
Total de les Illes Balears	1.725.448	2.009.357	2.117.253	16,45	5,37

* Unitat: nombre de passatgers embarcats i desembarcats.

Nota: El trànsit regular entre Eivissa i Formentera s'ha inclòs en el trànsit de badia.

Fonts: Autoritat Portuària de Balears; Servei de Ports de la Direcció General de Litora.

Respecte del transport de creuers, Palma és el port més important (921.000 passatgers l'any 2003), però s'ha de tenir en compte que els ports d'Eivissa i, sobretot, el de la Savina (Formentera), l'any 2003, varen experimentar un creixement molt important, de manera que varen acollir quasi 80.000 i més de 15.000 passatgers, respectivament. (Vegeu el quadre I-113)

Amb referència als transports de passatgers en règim de trànsit de badia, cal destacar que l'evolució que s'ha observat l'any 2003, respecte de l'any 2002, fou molt distinta entre les illes. Així, a les Pitiüses hi va haver un creixement considerable, per causa del port d'Eivissa, que va embarcar i desembarcar quasi 1,4 milions de passatgers, encara que el nombre de passatgers del port de Sant Antoni de Portmany que embarcaren i desembarcaren en règim de badia pateix un descens important durant els tres darrers anys. Als ports de Menorca hi ha hagut un canvi molt important, per causa que el port de Maó ha passat de créixer el 80%, l'any 2002, a decreixer el 13%, l'any 2003. Mentre que, al port de Ciutadella, es

manté estable un nivell de creixement d'un poc més de l'1%. Per acabar, pels ports de Mallorca a l'any 2003 varen passar un milió quatre-cents mil passatgers, la qual cosa representa una reducció del 29% respecte de l'any 2002. De fet, només els ports de Palma, Cala Rajada, Portopetro/Cala Figuera i Cala Bona varen créixer amb relació al nombre de passatgers embarcats i desembarcats. Així, el més destacable fou que el port de Palma va créixer tant en el nombre de passatgers l'any 2003 que la xifra va superar la que havia tingut l'any 2001. En canvi, el port de Sóller va ser el que va experimentar un canvi més gros en termes negatiu, en passar d'1.230.180 passatgers l'any 2002 a 550.000 l'any 2003. Els ports d'Alcúdia, Portocristo i Portocolom varen tenir una evolució similar (varen passar de tenir un creixement l'any 2002 a un decreixement l'any 2003). Globalment cal dir que el trànsit es va reduir durant l'any 2003, fet negatiu, ja que l'any 2003 va tenir un nombre de passatgers, pràcticament, igual que els de l'any 2001, neutralitzant l'efecte positiu (de creixement) que va tenir el 2002. (Vegeu el quadre I-114)

QUADRE I-113. TRANSPORT DE PASSATGERS PER VIA MARÍTIMA DE CREUERS TURÍSTICS (2001-2003)

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Eivissa	23.087	36.983	79.983	60,19	116,27
Cala Savina	1.031	1.657	15.382	60,72	828,30
Maó	82.902	77.340	83.207	-6,71	7,59
Palma	531.275	658.443	742.662 **	23,94	12,79
Total de les Balears	638.295	774.423	921.234	21,33	18,96

* Unitat: nombre de passatgers embarcats i desembarcats.

** Port base (homeport) 372.938 i en trànsit 369.724 passatgers.

Fonts: Autoritat Portuària de Balears.

QUADRE I-114. TRANSPORT DE PASSATGERS DE TRÀNSIT DE BADIA (2001-2003)					
	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Eivissa	965.785	976.529	1.379.056	1,11	41,22
Sant Antoni de Portmany	472.650	439.662	376.446	-6,98	-14,38
Cala Savina	950.282	967.495	1.039.868	1,81	7,48
Total de les Pitiüses	2.388.717	2.383.686	2.795.370	-0,21	17,27
Maó	136.962	239.600	208.350	74,94	-13,04
Ciutadella	31.898	32.280	32.726	1,20	1,38
Fornells	3.611	—	2.912	—	—
Total de Menorca	172.471	271.880	243.988	57,64	-10,26
Palma	236.943	115.794	259.252	-51,13	123,89
Alcúdia	67.000	69.552	66.482	3,81	-4,41
Andratx	85.686	51.450	27.726	-39,96	-46,11
Sóller	839.790	1.230.180	551.064	46,49	-55,20
Pollença	328.650	246.100	246.138	-25,12	0,02
Cala Rajada	66.972	25.438	42.194	-62,02	65,87
Portocristo	114.606	129.804	71.392	13,26	-45,00
Portocolom	24.490	32.506	29.174	32,73	-10,25
Portopetro/Cala Figuera	36.242	21.420	22.878	-40,90	6,81
Colònia de Sant Jordi	19.418	18.120	16.248	-6,68	-10,33
Can Picafort	—	13.766	13.272	—	-3,59
Cala Bona	43.826	55.496	83.220	26,63	49,96
Total de Mallorca	1.863.623	2.009.626	1.429.040	7,83	-28,89
Total de les Illes Balears	4.424.811	4.665.192	4.468.398	5,43	-4,22

* Unitat: nombre de passatgers embarcats i desembarcats.

Fonts: Autoritat Portuària de Balears; Servei de Ports de la Direcció General de Litoral.

Quant al transport de mercaderies per via marítima que hi va haver entre les illes, cal destacar que les Balears varen experimentar un increment d'aquest transport a tots els ports, excepte Sant Antoni de Portmany i Alcúdia. Fent una anàlisi segons la tipologia dels productes transportats, podrem veure que, als ports que depenen de l'APB (Autoritat Portuària de

les Balears), els transports especials, des de l'any 2002, han passat a ser els més importants (encara que el total de mercaderies representen el 70% dels productes transportats per via marítima), deixant en la segona posició els productes energètics. Els segueixen els productes agroramaders i alimentaris, altres mercaderies i els materials de construcció, que representen

el 95% del total de productes transportats el 2003 als ports que depenen de l'APB. Al contrari, els adobs i els productes químics foren els que menys es varen transportar. D'altra banda, als ports que depenen del Govern de les Illes Balears hi predominen els transports especials, fins i tot sobre el total de mercaderies. (Vegeu el quadre I-115 i el quadre I-116)

10.4.2. EL TRANSPORT AERI

Quant al transport aeri, cal ressaltar la importància que té, juntament amb el transport marítim, a causa del caràcter insular que té la comunitat autònoma de les Illes Balears, pel que fa tant al transport d'oci com al transport per motius laborals o de salut.

QUADRE I-115. TRANSPORT MARÍTIM DE MERCADERIES PER GRUPS DE PRODUCTES (2001-2003)

Grups de productes	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Ports que depenen de l'Autoritat Portuària de Balears					
Energètics	3.009.447	3.050.994	2.995.354	1,38	-1,82
Siderúrgics	238.662	251.824	232.026	5,51	-7,86
Metal·lúrgics	204.506	257.338	236.540	25,83	-8,08
Adobs	42.514	41.731	41.328	-1,84	-0,97
Químics	95.725	89.816	94.369	-6,17	5,07
Materials de construcció	983.090	1.034.863	1.234.068	5,27	19,25
Agroramaders i alimentaris	1.734.210	1.702.292	1.749.820	-1,84	2,79
Altres mercaderies	1.129.755	1.203.055	1.255.850	6,49	4,39
Transports especials ¹	2.983.041	3.111.491	3.421.423	4,31	9,96
Total dels ports de l'Autoritat Portuària	10.420.950	10.743.404	11.260.778	3,09	4,82
Ports que depenen del Govern de les Illes Balears					
Mercaderies	151.447	—	96.481	—	—
Transports especials ¹	239.798	—	167.138	—	—
Total dels ports del Govern de les Illes Balears	391.245	255.891	263.619	-34,60	3,02
Total de mercaderies	7.589.356	7.631.913	7.935.836	0,56	3,98
Total de transports especials ¹	3.222.839	3.111.491	3.588.561	-3,45	15,33
Total general	10.812.195	10.743.404	11.524.397	-0,64	7,27

¹ S'inclouen els automòbils i les peces, la tara de vehicles de càrrega horitzontal (ro-ro), la tara de contenidors i la mercaderia de contenidors en trànsit.

Font: Autoritat Portuària de Balears; Serveis de Ports de la Direcció General de Litoral, i elaboració pròpia.

**QUADRE I-116. TRANSPORT MARÍTIM DE MERCADERIES PER ILLES I PER PORTS
(2001-2003)**

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Eivissa	1.351.114	1.465.144	1.575.311	8,44	7,52
Sant Antoni de Portmany	275.756	178.701	162.114	-35,20	-9,28
Total d'Eivissa	1.626.870	1.643.845	1.737.425	1,04	5,69
Maó	910.333	954.880	1.032.821	4,89	8,16
Ciutadella	115.489	77.191	101.505	-33,16	31,50
Total de Menorca	1.025.822	1.032.071	1.134.326	0,61	9,91
Palma	5.658.840	5.774.675	6.309.770	2,05	9,27
Alcúdia	2.500.663	2.548.705	2.342.876	1,92	-8,08
Total de Mallorca	8.159.503	8.323.380	8.652.646	2,01	3,96
Total de les Illes Balears	10.812.195	10.999.296	11.524.397	1,73	4,77

*Unitat: tones de mercaderies carregades i descarregades.

Nota: No s'hi inclou el trànsit interior entre Eivissa i Formentera.

Font: Autoritat Portuària de Balears; Serveis de Ports de la Direcció General de Litoral, i elaboració pròpia.

A partir de les dades proporcionades per la Conselleria de Turisme l'any 2003, les Illes Balears varen veure passar un total de quasi 26 milions de passatgers pels seus aeroports, cosa que suposa un increment del 5% respecte de l'any anterior. Si analitzam els tres aeroports per separat, podem veure com l'any 2003 varen tenir un comportament molt distint. Mentre que l'aeroport d'Eivissa, pràcticament, va mantenir el nombre de passatgers que va rebre l'any 2002 (4,1 milions), el de Mallorca va experimentar un increment important, del 7,3%, fet que va permetre que la quantia de passatgers que passaren per l'aeroport de Son Sant Joan gairebé arribàs als valors de l'any 2001. L'illa que més perjudicada es va veure, amb referència al nombre de passatgers per via aèria, va ser Menorca, que va experimentar un descens de l'1,8% respecte dels valors de l'any 2002.

Del total de passatgers arribats l'any 2003 a l'aeroport de Palma, el 83,9% eren estrangers i la resta, espanyols; a l'aeroport de Menorca el percentatge d'estrangers arribat fou del 79% i del 85,1% a les Pitiüses. Cal destacar la forta estacionalitat que sofreix aquest mitjà de transport a les Illes, el qual veu com la seva activitat es concentra durant els mesos de maig a setembre. També és interessant destacar les 10 destinacions més importants dels aeroports de les Illes Balears. (Vegeu el quadre I-117A i I-117B)

Mereixen un capítol apart les companyies aèries de baix cost (les anomenades low cost). No hi ha dubte que la configuració de les Illes Balears com a lloc predilecte de molts ciutadans europeus a l'hora de fixar la segona residència millora les possibilitats d'aquestes aerolínies, que prescindeixen del paquet turístic i ofereixen únicament l'anomenat seat only («només vol»). Així, l'estratègia d'aquestes empreses es basa

QUADRE I-117A. TRANSPORT DE PASSATGERS PER VIA AÈRIA (2001-2003)

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Eivissa	4.426.961	4.094.446	4.108.038	-7,51	0,33
Mallorca	19.207.045	17.832.458	19.132.356	-7,16	7,29
Menorca	2.825.177	2.733.731	2.684.708	-3,24	-1,79
Total de les Illes Balears	26.459.183	24.660.635	25.925.102	-6,80	5,13

*Unitat: nombre d'entrades i de sortides de passatgers.
Font: Conselleria de Turisme.

QUADRE I-117B. PRINCIPALS AEROPORTS NACIONALS I INTERNACIONALS DE BALEARS (2003)

Nacionals		Internacionals	
Aeroports	Passatgers*	Aeroports	Passatgers*
Barcelona	2.673.781	Londres/Gatwickl	1.401.421
Madrid /Barajas	2.074.300	Manchester/Internacional	1.369.444
Palma de Mallorca (1)	566.570	Dusseldorf	1.085.233
València	395.832	Frankfurt/Internacional	733.589
Eivissa (1)	332.384	Birmingham/Internacional	630.111
Alacant/ L'Altet	316.470	Hamburg/Fuhlsbuettel	535.656
Màlaga	266.722	Munic/Franz Josef Strauss	459.185
Menorca (1)	252.044	Berlín/Tegel	417.454
Sevilla	165.870	Hannover	413.937
Bilbao	162.569	Stuttgart/Echterdingen	392.732

(1) Vols interinsulars.

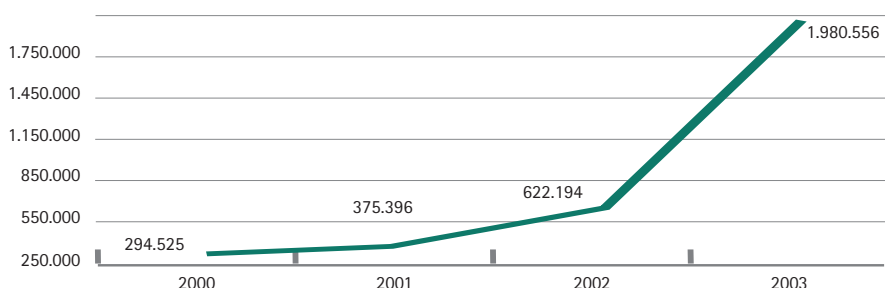
* Unitat: Nombre d'entrades i sortides de passatgers.
Font: AENA.

en oferir unes tarifes que poden arribar a representar una tercera part del que cobren les empreses tradicionals, a canvi de no oferir cap tipus de servei durant el vol i de comercialitzar-se bàsicament a través d'Internet, la qual cosa evita haver de pagar comissions a les agències de viatges.

El creixement d'aquest sector ha estat exponencial els darrers anys. Si en dos

anys havia superat la quota de mercat en més del doble, a partir dels 294.525 passatgers que feren ús d'aquest tipus d'aerolínes durant l'any 2000, l'any 2003 s'ha produït un important increment fins assolir 1.980.556 passatgers, la qual cosa significa multiplicar per més de 6 vegades el volúm de trànsit de passatgers de l'any 2000. (Vegeu gràfic I-23)

Gràfic I-23
Passatgers transportats per les companyies de baix cost (2000-2003)

* Unitats: nombre d'entrades i de sortits de passatgers.
Font: AENA i elaboració pròpia.

10.4.3. EL TRANSPORT TERRESTRE

En aquest punt analitzarem la conjuntura del transport terrestre. En primer lloc, analitzarem el transport de viatgers per carretera i, posteriorment, el transport per ferrocarril.

Malgrat que l'any 2003 hi va haver una reducció en el nombre de viatgers transportats per carretera a l'illa de Menorca i a les Pitiüses, el nombre de passatgers transportats a les Balears es va incrementar per causa del gran augment de viatgers transportats a Mallorca. A

Formentera, hi va haver una evolució molt distinta durant aquests tres darrers anys, ja que l'any 2002 es va més que duplicar el nombre de viatgers transportats respecte de l'any 2001; en canvi, el 2003 s'hi observà un petit descens. A Mallorca, l'any 2002 quasi es va mantenir el nombre de passatgers que hi havia l'any 2001 i, en canvi, l'any 2003 es va incrementar en més d'un milió de persones que viatjaren per les carreteres. Es pot observar un canvi de tendència a Eivissa i a Menorca, que ja es va començar a detectar l'any 2002. (Vegeu el quadre I-118)

QUADRE I-118. TRANSPORT REGULAR DE VIATGERS PER CARRETERA (2001-2003)

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Eivissa	3.717.267	3.616.806	3.580.327	-2,70	-1,00
Formentera	45.327	72.089	68.383	59,00	-5,10
Mallorca	6.894.280	6.754.537	7.836.735	-2,00	16,00
Menorca	1.310.115	1.250.735	1.208.861	-4,50	-3,30
Total de les Illes Balears	11.966.989	11.694.167	12.694.306	-2,30	8,60

* Unitat: nombre de viatgers transportats.

Font: Direcció General d'Obres Públiques i Transports del Govern de les Illes Balears; Consell d'Eivissa i Formentera; Consell de Menorca.

Per una altra banda, el transport de ferrocarril (que es troba tot a l'illa de Mallorca, i format per només 2 empreses), globalment, ha anat en augment durant els anys 2001, 2002 i 2003, si bé és important l'augment que han experimentat els trajectes Palma-Inca-sa Pobla i Palma-Manacor. El trajecte Sóller-Port de Sóller l'any 2003 ha augmentat considerablement (7,7%) respecte del 2002, però aquest ha estat inferior que el corresponent a l'any 2001-2002 (11,8%). D'altra banda, al trajecte Sóller-Palma l'any 2003 hi va haver un descens quasi nul, ja que es va mantenir amb 850.000 passatgers. (Vegeu el quadre I-119)

10.4.4. LES ACTIVITATS POSTALS

Fent un estudi conjuntural de l'activitat postal de les Illes Balears, es pot fer ressaltar que l'any 2003 els serveis de línia urgent varen experimentar un creixement (7,4%) similar al de l'any anterior (6%). En canvi, la línia bàsica va augmentar quasi el doble del creixement que va tenir l'any 2002, en oferir més de 156 milions de correspondències. A més, la línia econòmica va tenir un canvi de tendència important, ja que l'any 2002 va tenir quasi 3 milions menys de correspondència que l'any 2001, si bé l'any 2003 (més de 41 milions de correspondències) les correspondències varen superar les de l'any 2001. (Vegeu el quadre I-120)

QUADRE I-119. TRANSPORT DE PASSATGERS PER FERROCARRIL (2001-2003)

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Palma-Inca-sa Pobla i Palma-Manacor ¹	2.031.205	2.103.233	2.755.643	3,50	31,00
Sóller-Palma	978.400	856.271	850.000	-12,50	-0,70
Sóller-Port de Sóller	756.000	844.943	910.000	11,80	7,70
Total de les Illes Balears	3.765.605	3.804.447	4.515.643	1,00	18,70

* Unitat: nombre de viatgers transportats.

¹ El tram Inca-sa Pobla entrà en funcionament el 8 de gener del 2001.

Font: Serveis Ferroviaris de Mallorca; Ferrocarril de Sóller, SA.

QUADRE I-120. SERVEIS POSTALS PÚBLICS (2001-2003)

	2001	2002	2003	% var. 02/01	% var. 03/02
Línia bàsica	148.560	151.409	156.549	1,90	3,40
Línia econòmica	37.933	34.945	41.381	-7,90	18,40
Línia urgent	1.200	1.272	1.366	6,00	7,40
Total de les Illes Balears	187.693	187.626	199.296	0,00	6,20

* Unitat: milers de correspondències, en origen i distribuïdes.

Font: Correus i Telègrafs, Prefectura Provincial de les Illes Balears.

10.4.5. LES TELECOMUNICACIONS

El mercat de telefonia fixa és el més madur dels serveis de telecomunicacions i el que està sotmès a una major pressió reguladora. Per una altra banda, a Espanya, segons a les dades proporcionades per Telefónica de España l'any 2003, els clients d'ADSL arribaren a la xifra d'1,7 milions, i representaren ja el 59% del total d'accessos operatius de banda ampla del país. S'estima que el conjunt d'accessos de banda ampla arribarà a la xifra de set milions l'any 2007. En el mercat de la telefonia mòbil, "Telefónica Movistar" té 19,6 milions de clients.

A les Balears, l'any 2003 es va registrar un 7,4% més de línies fixes, xifra que és deguda, sobretot, a l'augment de la banda ampla. L'augment afectà tant la línia RDSI (que va experimentar un augment de més del 7,25% durant l'any 2003) com la línia ADSL (que va augmentar un 247%). En canvi, les línies de telefonia mòbil no varen tenir un creixement gaire important (només 13.775 noves línies, enfront de les 34.000 noves línies de telefonia fixa), atesa la maduresa que té aquest sector d'activitat. (Vegeu el quadre I-121 i l'apartat 14)

QUADRE I-121. SERVEIS DE LÍNIES TELEFÒNIQUES DE TELEFÓNICA (2002-2003)

	2002	2003	% var. 02/01
Línies de telefonia fixa	461.864	495.859	7,36
RTB	391.188	380.738	-2,67
RDSI	54.262	58.198	7,25
ADSL	16.414	56.923	246,80
Línies de telefonia mòbil	453.225	467.000	3,04

Nota: No s'han comptabilitzat les línies analògiques en servei, ja que s'han extingit en data 31/12/2003, i el nombre de terminals telefònics en la via pública que hi havia en data 31/12/2003 eren de 3.134 línies.

Font: Telefónica de España.